

Promjena Ustava (!?)

Blog

Posted by:

Objavljeno: 2009/1/5 12:10:00

Referendum, lista za dijasporu, pretvorbena-privatizacijski kriminal, dvostruko pravo glasa nacionalnih manjina, naèin izbora predsjednika države ... sve ove pa i neke druge teme mogle bi se otvoriti zbog ulaska Hrvatske u EU.

Unatoè slovenskoj blokadi pristupnih pregovora Hrvatske za pristupanje u èlanstvu Europske unije, svi hrvatski politièari, osim Vesne Pusiæ ponavljaju da æe Hrvatska pregovore uspješno završiti do kraja 2009.

No, završetak pregovora ne znaèi i pristupanje u EU. Slijedi dosta dugotrajan posao pripreme pristupnog ugovora koji se potom šalje na ratifikaciju u sve èlanice EU. I tek nakon što SVE zemlje-èlanice EU potvrde pristupni ugovor donosi se odluka o prijemu Hrvatske u EU.

Ali, prije potpisa pristupnog ugovora, Hrvatska æe morati odraditi još jedan „mali“ posao: Sabor æe dvotreæinskom veæinom morati raspistai DRŽAVNI REFERENDUM o pristupanju Europskoj uniji. Ta obaveza proizlazi iz èlanka 141. Ustava koji kaæe:

“Pravo da pokrenu postupak udruživanja Republike Hrvatske u saveze s drugim državama ima najmanje jedna treæina zastupnika u Hrvatskom saboru, Predsjednik Republike i Vlada Republike Hrvatske.

Zabranjuje se pokretanje postupka udruživanja Republike Hrvatske u saveze s drugim državama u kojem bi udruživanje dovelo, ili moglo dovesti do obnavljanja jugoslavenskoga državnog zajedništva, odnosno neke balkanske državne sveze u bilo kojem obliku.

O udruživanju Republike Hrvatske prethodno odlueuje Hr-vat-ski sabor dvotreæinskom veæinom glasova svih zastupnika.

Odluka o udruživanju Republike Hrvatske donosi se na referendumu veæinom glasova ukupnog broja biraèa u državi.

Referendum se mora održati u roku od 30 dana od dana donošenja odluke Hrvatskoga sabora.

Odredbes ovoga èlanka o udruživanju odnose se i na uvjete i postupak razdruživanja Republike Hrvatske.”

Referendum se provodi sukladno zakonu o referendumu koji utvrðuje da je za uspjeh referenduma potrebi izlazak VEÆINE od upisanih a da je odluka donijeta ako je podræana od veæine IZAŠLIH na referendum. Ova odredba vrijedi za sve referendume OSIM ZA DRŽAVNI REFERNDUM na kojemu se odlueuje o pristupanju Hrvatske u saveze s drugim državama gdje Ustav traæi da se donošenje odluke traæi VEÆINA OD UPISANIH.

Ovo konkretno znaèi da bi se kod izlaska na referendum 65% upisanih biraèa, ZA pristupanje Hrvatskoj trebalo izjasniti oko 76% onij koji su glasali a takovu potporu ulasku Hrvatske u EU graðani nisu iskazali još ni u jednoj anketi.

Zbog toga mnogi analitičari i političari smatraju da bi trebalo izvršiti promjenu citiranog članka Ustava na način da je za „uspjeh“ referendumu potreban natpolovičan izlazak a ZA donošenje odluke, natpolovična većina onih koji su pristupili referendumu.

Postoji još jedan problem zakona o referendumu.

Određujući tko ima pravo glasa na državnom referendumu, zakon je propisao to pravo hrvatskim državljanima koji imaju prebivalište i prebivaju u Hrvatskoj najmanje godinu dana prije održavanja referendumu. Članak 5. glasi:

«Na državnom referendumu imaju pravo sudjelovati hrvatski državljani koji imaju prebivalište i prebivaju u Republici Hrvatskoj najmanje godinu dana bez prekida do dana održavanja referendumu.

Birači iz stavka 1. ovoga članka imaju pravo sudjelovati na referendumu i ako se u vrijeme održavanja referendumu zateknu izvan granica Republike Hrvatske na način da se izjašnjavaju u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske u državama u kojima su se zatekli ili na koji drugi način određen zakonom.»

Ovom odredmom zakona pozabavio se i Ustavni sud Republike Hrvatske i donio ODLUKU o ukidanju te odredbe. Evo odluke:

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Petar Klarić, predsjednik Suda, te suci Marijan Hranjski, Mario Kos, Ivan Matija, Ivan Mrkonjić, Jasna Omejec, Željko Potočnjak, Emilija Rajić, Smiljko Sokol, Nevenka Šernhorst i Vice Vukojević, odlučujući u postupku za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom, na sjednici održanoj 5. lipnja 2007. godine, donio je ODLUKU

I. Pokreće se postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 6. stavka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave (»Narodne novine«, broj 92/01.) te se ukida u dijelu koji glasi: »koji imaju prebivalište i prebivaju u Republici Hrvatskoj, najmanje godinu dana bez prekida do dana održavanja referendumu«.

II. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Kako je Ustavni sud obrazložio ovu odluku?

1. Na temelju ovlaštenja propisanog člankom 38. stavkom 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst) Ustavni sud sam je pokrenuo postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 6. stavka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave (»Narodne novine«, broj 92/01., u daljnjem tekstu: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o referendumu) u dijelu koji glasi:

»koji imaju prebivalište i prebivaju u Republici Hrvatskoj, najmanje godinu dana bez prekida do dana održavanja referendumu«.

Člankom 6. stavkom 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o referendumu, koji glasi:

»Na državnom referendumu imaju pravo sudjelovati hrvatski državljani koji imaju prebivalište i prebivaju u Republici Hrvatskoj najmanje godinu dana bez prekida do dana održavanja referendumu.«

izmijenjen je članak 5. stavak 1. Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave (»Narodne novine«, broj 33/96., u daljnjem tekstu: Zakon o referendumu) koji je glasio:

»Na državnom referendumu imaju pravo sudjelovati biraèi koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj kao i biraèi koji imaju prebivalište u inozemstvu ili se tamo zateknu za vrijeme državnog referenduma.«

2. Navedenom izmjenom èlanka 5. Zakona o referendumu ogranièeno je pravo sudjelovanja na državnom referendumu hrvatskih državljana tako da je to pravo dano samo hrvatskim državljanima koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, dok su tog prava lišeni hrvatski državljanima koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. Osim toga, tom izmjenom pravo sudjelovanja na državnom referendumu nije dano ni svim hrvatskim državljanima koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj veæ je uz to, za sudjelovanje na državnom referendumu, propisan dodatni uvjet da državljanima Republike Hrvatske moraju i prebivati u Republici Hrvatskoj najmanje godinu dana bez prekida do dana održavanja referenduma.

Takvim ogranièenjem prava sudjelovanja hrvatskih državljana na državnom referendumu prekršene su odredbe èlanka 1. stavka 2. i stavka 3. u svezi s èlankom 45. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ustav), kao i odredba èlanka 14. stavka 2. Ustava.

Navedene odredbe Ustava glase:

Èlanak 1. stavak 2. i stavak 3.

U Republici Hrvatskoj vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu kao zajednici slobodnih i ravnopravnih državljana.

Narod ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika i neposrednim odluèivanjem.

Èlanak 14. stavak 2.

Svi su pred zakonom jednaki.

Èlanak 45. stavak 1.

Hrvatski državljanima imaju opæe i jednako biraèko pravo s navršениh 18 godina u skladu sa zakonom. Biraèko se pravo ostvaruje na neposrednim izborima tajnim glasovanjem.

3. Èlankom 1. stavkom 2. Ustava utvrðeno je da vlast pripada svim hrvatskim državljanima jer se ni neposredno ni posredno ne èini razlika između hrvatskih državljana koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj i hrvatskih državljana koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj.

U èlanku 1. stavku 3. Ustava propisuje se da narod, koji je prethodno odreðen kao zajednica slobodnih i ravnopravnih državljana (svih), ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika i neposrednim odluèivanjem. Pritom valja istaknuti da je jedini ustavni oblik neposrednog odluèivanja referendum.

Prema tome, slijedi zakljuèak da Ustav izjednaèuje, kad je rijeè o ostvarivanju prava na izbor predstavnika (zastupnika u Hrvatski sabor i predsjednika Republike), uvjete za stjecanje i korištenje biraèkog prava s uvjetima za stjecanje prava sudjelovanja na državnom referendumu.

Èlanak 45. stavak 1. Ustava daje biraèko pravo hrvatskim državljanima bez obzira imaju li prebivalište u Republici Hrvatskoj ili nemaju, što je prihvaæeno i razraðeno u èlanku 8. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (»Narodne novine«, broj 109/00. i 53/03.) koji glasi:

»Biraèi koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj imaju pravo na zastupljenost u Saboru i biraju zastupnike prema odredbama ovog Zakona.«

Sukladno naprijed navedenom, i Zakon o referendumu morao bi, da ne bi bio u nesuglasnosti s Ustavom, davati pravo na sudjelovanje na državnom referendumu svim hrvatskim državljanima bez obzira gdje imaju prebivalište. Jedino bi se odredbama Ustava pravo na sudjelovanje na referendumu moglo ogranièiti tako da Ustav propiše da to pravo imaju samo hrvatski državljanima koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. Buduæi da Ustav nema takve odredbe, to ogranièenje prava sudjelovanja na državnom referendumu samo na hrvatske državljanima koji imaju prebivalište i prebivaju u Republici Hrvatskoj najmanje godinu dana bez prekida do dana održavanja referenduma, nije u suglasnosti s èlankom 1. stavcima 2. i 3. u svezi s èlankom 45. stavkom 1. Ustava.

4. Odredba èlanka 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o referendumu kojom se ogranièava pravo sudjelovanja hrvatskih državljana na državnom referendumu tako da to pravo imaju samo oni hrvatski državljanima koji imaju prebivalište i prebivaju u Republici Hrvatskoj najmanje godinu dana bez

prekida do dana održavanja referenduma nije u suglasnosti ni s člankom 14. stavkom 2. Ustava, i to višestruko.

Ponajprije ona èini nejednakim pred zakonom hrvatske državljanke koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj s hrvatskim državljanima koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. No ona je neustavna i zbog toga što èini nejednakim dvije kategorije hrvatskih državljanke koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. To stoga što pravo sudjelovanja na državnom referendumu daje samo onim hrvatskim državljanima koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj koji u njoj prebivaju najmanje godinu dana bez prekida do dana održavanja referenduma.

5. Zbog navedenih razloga, Ustavni sud je, na temelju članka 55. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, ukinuo članak 6. stavak 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o referendumu u dijelu koji glasi:

»koji imaju prebivalište i prebivaju u Republici Hrvatskoj, najmanje godinu dana bez prekida do dana održavanja referenduma«.

Rezime: pravo donošenja odluke o pristupanju Hrvatske u Europsku uniju donositi æe SVI DRŽAVLJANI RH, sa i bez prebivališta u Hrvatskoj (takozvana „dijaspora“) i to veæinom od broja upisanih u popise s pravom glasa. A „popisi s pravom glasa“ su popisi biraèa!
I tu nastupa problem za HDZ i Sanadera.

Svjesni èinjenice da u popisima biraèa , kako onih „ s mjestom prebivališta u Hrvatskoj“ tako i u onima „bez prebivališta u Hrvatskoj“ ima oko 550 000 „mrtvih duša“ , opravdano se boje da æe samo uz ogromne napore postæi odziv na referendum 50% plus jedan a da je dobijanje potpore ili glasa „ZA“ 50% plus jedan od UPISANIH s pravom glasa gotovo nemoguæa misija, pripremaju USTAVNE PROMJENE. A za to im treba 101 glas u Saboru!
Dakle, moraju postæi dogovor s oporbom. A u tim pregovorima oporba mi mogla postaviti zahtjeve za još neke promjene Ustava. A možda i izbornog zakonodavstva!?

Tako bi se moglo desiti da netko zatraži ukidanje posebne izborne jedinice za dijasporu i njihovo zastupljenost u Saboru. Ako SDP i Milanoviæ ostanu dosljedni taj bi zahtjev trebali svakako iznjeti kao uvjet potpori ustavnim promjenama. I, naravno obnoviti svoj prijedlog s kraja prošlog mandata o nezastarijevanju kaznenih dijela pretvorbena-privatizacijskog kriminala odnosno ratnog profiterstva. A može se oèekivati da æe HNS zatražiti uvoðenje nove mjere „pozitivne diskriminacije“ nacionalnih manjina i za njih zatražiti dvostruko pravo glasa na parlamentarnim izborima. To bi znaèilo da pripadnici nacionalnih manjina zadrže pravo na izbor „svojih“ zastupnika u posebnoj izbornoj jedinici ali i da imaju pravi glasa za liste politièkih stranaka.

To je naime na Saboru stranke u travnju prošle godine kao program liberalnih demokrata iznjela Vesna Pusiæ (predsjednik Èaèiæ se o tome nije oèitovao jer on nije podnosio prijedlog stranaèkog programa?)

Ima li HDZ pripremljen protuprijedlog? U kuluarima se moglo naèuti da æe u tom sluèaju HDZ tražiti ukidanje neposrednog izbora predsjednika države kojega bi ubuduæe birao Sabor uz opravdanje da zbog smanjenih ovlasti njemu ne treba izvorni (izborni) legitimitet.